

schouwen: alle gevoel van dwang is hen dus vreemd.

„Het communisme”, schrijft Berdjajew, „onderwerpt het leven van alle mensen aan een groote boven-persoonlijke, wereldomvattende taak. Het keert terug tot de opvatting van het leven als een dienst... Ieder mensch kan zich in het communisme als den bouwer der nieuwe wereld voelen. Al is het ook de oprichting van den toren van Babel — het leven van ieder mensch, hoe klein ook zijn rol in het geheel van den communistischen arbeid is, wordt door het bedwelmende, boven-persoonlijke werk vervuld en aan den gang gehouden.”⁴⁾

In die sfeer, wordt gezegd, past het verlangen naar sociale gelijkheid. Het leven in de Sovjet-Unie zou zich diensgevolge op een geheel andere wijze ontwikkelen dan in de Westersche landen. Het Sovjet-Communisme demonstreert, zooals zijn verdedigers ons vertellen, immers een duidelijke eenheid, welke „een volkomen contrast vormt met de verdeeldheid, die de Westersche beschaving kenmerkt.”

De zedewetten, welke gegrond zijn op den harmonischen dienst aan de gemeenschap, die in volkomen sociale gelijkheid vervuld wordt, en op de maximale ontwikkeling van de gezondheid en de werkcapiaciteit van ieder individu, sluiten, zoo heet het, het winst-motief en de uitbuitings-gedachte geheel buiten. Zij zijn, aldus verder het betoog, in overeenstemming met het weloverwogen projecteren van een productieplan, om in de behoeften der gemeenschap te voorzien.

Daarom steunen „alle economische en politieke organisaties in de Sovjet-Unie, en met hen de geheele moraal” op de „grondige kennis der toegepaste wetenschappen”, op een „innig vertrouwen in het nuttig effect van een universeel onderdicht omtrent al hetgeen over het heelal bekend is, met inbegrip van de menschelijke natuur zelf,” waarbij „alle wonderdadig supernaturalisme of mystiek geloof in het voortbestaan van een persoonlijk leven na den dood volkomen wordt geweerd”. „Het Vertrouwen op God is vervangen door den Dienst van den Mensch”.

We meenden goed te doen met uitvoerig weer te geven hoe de verdedigers van het bolsjewisme over den „dienst aan de gemeenschap” denken. De goddelooze leuze, waarmee hun enthousiaste uiteenzetting werd besloten, toont ons zijn ware karakter.

Hoe vergissen mensen als Berdjajew en Stanley Jones zich, wanneer zij dat „universalisme” en die „samenwerking” in de Sovjet-Unie als een „Christelijke waarheid in beginsel” eeren. „Er is,” schrijft Stanley Jones immers, „in het communisme zooveel wat Christus zou hebben goedgekeurd”⁵⁾, en daartoe rekent hij in de eerste plaats de „poging om een maatschappij te stichten, die gegrond is op coöperatie en niet op concurrentie, een samenleving waar niet het succes van den een het ongeluk van den ander beteekent.” En Berdjajew oordeelt dat de bolsjewistische „idee eener „Planwirtschaft”, een principieel juiste idee is”⁶⁾, al richt hij zich ook scherp tegen haar tegenwoordigen vorm. Zoowel de Webbs als Berdjajew begaan een groote fout. De eersten beroepen zich ter ondersteuning van hun denkbeelden over de communistische moraal ook op de geschriften van den Russischen denker, waarin hij het „natuurlijke instinct van de Russen voor het collectivisme”, speciaal voor „de idee van het collectieve karakter van de wegen des heils”, beschrijft. De laatste zegt dat de eigenlijke bron van het bolsjewisme niet het Marxisme is, maar dat het „uit de diepten van de Russische volksziel omhoog is gestegen als een daarin wonende oerkracht”.

Het bolsjewisme heeft echter ook met de „Russische religie” weinig of niets gemeen. Zijn moraalbeschouwing leert ons dat maar al te duidelijk. Wanneer zulk een scherpe tegenstelling wordt gemaakt tusschen den dienst van God en den dienst van den mensch, als de communist doet, dan behoeft men waarlijk niet naar een „verwantschap” met eenige religie te zoeken. Er kan niet de geringste overeenkomst bestaan tusschen de gedachtenwereld van een volk, dat in broederlijke gemeenschap den Almachtige wil dienen, en die van een menschenmenigte, welke zich verenigt om God, den Regeerder en Schepper der wereld, volkomen te verwerpen. Niet alleen haar inhoud, maar ook haar oorsprong is bij beide groepen een totaal andere. De mystieke sfeer der Russische Christenen waarin zij hun geloof in de universele verlossing van het gansche menschedom beleden, moest eerst geheel verbroken worden, voordat het bolsjewisme zich van hen kon meester maken. Hun ontroerende — maar nochtans onschrijftuurlijke — belijdenis: „In de kerk worden wij allen gemeenschappelijk behouden, wij allen tezamen met al onze broeders,” is wezenlijk onderscheiden van de hemeltergende

bolsjewistische aanbidding der aardse verlossing, door den „gemeenschappelijke arbeid”.

Het is principieel verkeerd om de abstracte idee van het collectivisme te verheffen tot een „kern-waarheid”, alsof die idee de gestalten schiep, in welke zij zich vertoont. Het heeft zelfs geen zin om over zulk een idee te spreken: zij is slechts een product van 'smenschen verbeelding.

Het komt voor alle dingen op de vraag aan wat onder de „gemeenschap” wordt verstaan, welke plaats aan haar en aan de menschen, die haar vormen, wordt toegekend. Pas wanneer omtrent die vraag klaarheid is verkregen, kan de betekenis van den arbeidsdienst bepaald worden.

Het verheerlijken van den „dienst aan de gemeenschap”, zooals dat in Rusland geschiedt, treffen we ook in andere dictatoriaal geregeerde landen aan. Met bijna dezelfde woorden predikt het nationaal-socialisme de verplichte dankbaarheid, nu jegens de rasgemeenschap, en wekken ook de verkondigers van deze leer de hoorders op tot het „afbetalen der schuld”, uitte ook zij dezelfde dreigementen, wanneer de ijver niet groot genoeg is, eischen ook zij herhaaldelijk het brengen van belangrijke offers.

In een belangengemeenschap, wordt alles ondergeschikt gemaakt aan het gestelde, menschelijke doel. Het woord van Paulus „Zijt niemand iets schuldig, dan elkander lief te hebben; want die den ander liefheeft, heeft de wet vervuld,” vindt daar geen weerklank.

Integendeel: die gemeenschap wordt verteerd door haat en onderlingen naijver. Daarom beteekent een voortschrijden op den ingeslagen weg den ondergang. Aan het einde vinden we niet de ideale samenleving, waarin de een den ander uit liefde dient, maar de anarchie, waarin de een den ander tracht te vernietigen. Menigeen heeft gedacht, en denkt nog, dat in Rusland het individualisme definitief overwonnen is. De practijk bewijst het tegendeel. Schijnbaar is men daar een heel eind gevorderd op den weg naar het „collectivisme”, in werkelijkheid is het eindpunt zeer ver. Voortdurend is er immers groote strijd om de machtspositie: verbanningen en uitsluitingen volgen elkander op. Voortdurend is er heftig verschil van meening over wat waarlijk „dienst aan de gemeenschap is”. Dat kan ook niet anders.

De normen ontbreken geheel, die wet is verworpen. Met onbepaalde, veranderlijke „maatstaven” worden de handelingen der menschen gemeten. De moraal is verdwenen.

Den volgende keer hopen we dat met enkele voorbeelden toe te lichten. Zij betreffen o.a. conflicten in den boezem der „communistische partij”. Een belangrijk deel der bolsjewistische werkers in de Sovjet-Unie heeft den dienst aan de gemeenschap terecht als een harden dwangarbeid gevoeld. Van „sociale gelijkheid” was geen sprake.

De vragen, welke we in het vorige artikel gesteld hebben, vinden dan vanzelf een antwoord.

A. B. t. B.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Ds K. van Dijk recht verkregen.

De kwestie-Ds K. van Dijk, welke nu reeds verscheidene jaren onrust en beroering gebracht heeft in Oost-Indië op het zendingsterrein en in ons vaderland, heeft, naar wij hopen mogen, haar einde bereikt.

Ds van Dijk heeft om recht gevraagd, ja gesmeekt, telkens weer. En nu heeft de Synode van Amsterdam hem recht verschaft.

Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat hij in alles gelijk gekregen heeft. Wanneer iemand ongelijk heeft, en toch gelijk krijgt, is dat een onrecht, hem aangedaan; een Christen weet dit ook zeer wel, en Ds van Dijk ook.

Maar het ging er om, of er onrechtmatige dingen waren geschied. Ds van Dijk meende van wel, en hij kwam met de stukken als evenzovele bewijzen voor den dag. Echter, het spreekt vanzelf, dat hij een verkeerd kijk op sommige zaken kon hebben, en ook, dat hij zelf in een of ander opzicht gefaald had, dat den onderzoeker van zijn zaak niet zou ontgaan. En zoo is dan de uitspraak gepubliceerd.

Zonder meer: gepubliceerd. Van de debatten over het voorstel van de commissie in deze zaak, hoorden wij niets; en dat is goed ook. In comité heeft de Synode de uitspraak ongetwijfeld nauwkeurig overwogen en besproken, en het resultaat heeft men in de kranten kunnen lezen.

Eigenlijk kunnen wij niet van één zaak spreken. Eerst is er de zaak van het psalmboek, waarover reeds een paar weken geleden een beslissing viel. Ds van Dijk had het daarbij de Synode gemakkelijk gemaakt, door het onvoorwaardelijk afstaan van zijn berijming aan de Inlandsche Synode.

Voorts was er de groote oneenigheid tusschen Ds van Dijk en de Vergadering der missionaire

dienaren des Woords. Men leefde gescheiden van elkander; misschien moet zelfs gezegd: tegenover elkander. Dat dit tot groote geestelijke schade van de zendingsarbeiders was en van den zendingsarbeid, behoeft geen betoog. Maar de Synode heeft ook deze zaak behandeld; het komt hierop neer: Ds van Dijk en de Afzonderlijke Vergadering der missionaire dienaren des Woords zullen elkander schuld belijden! Hier is ook weer bewaarheid het spreekwoord: waar twee kijven, hebben zij beide schuld. Wel valt het op, dat eerst die Afz. Vergadering tot betuiging van leedwezen wordt aangespoord, en daarna Ds van Dijk. Conclusies zullen wij hieruit niet trekken.

Ten derde is er de oneenigheid geweest tusschen de Generale Deputaten en Ds van Dijk.

Niet minder dan vijf punten vormden de aanklacht van Heeg's miss. dienaar.

Allereerst was de klacht, dat deputaten eendrachtig geweigerd hadden in het Zendingblad plaatsruimte te geven aan een schrijven van Ds van Dijk, ter weerlegging van een minder juiste uitspraak van de Synode van Middelburg. De Synode van Amsterdam zegt hiervan, dat Ds van Dijk door een aangebrachte correctie van de hand van den redacteur tevreden gesteld had kunnen zijn, maar dat, achteraf gezien, de deputaten juist zouden hebben gehandeld, indien zij, al was het ook maar eenmaal, een schrijven van Ds van Dijk hadden opgenomen. Ja, van achteren zien wij de dingen heel anders dan tevoren.

De tweede klacht was, dat deputaten aan de kerken een circulaire hadden gezonden naar aanleiding van de psalmberijming van Ds van Dijk en het verzet tegen de invoering hiervan door de zendingsarbeiders; deputaten hadden daarin partij gekozen tegen Ds van Dijk, en bovendien buiten zijn voorkennis dit schrijven verzonden. Beide wordt door de Synode afgekeurd; maar men moet niet zeggen, dat deputaten niet een circulaire mochten zenden; en als Ds van Dijk aan het verzoek van de Arnhemse Synode had voldaan en alleen den kerkelijken weg had bewandeld, dan zou zulk een circulaire vanzelf achterwege zijn gebleven.

Hierbij ware wel het een en ander op te merken, maar wij doen het niet; wij zijn veel te blij, dat de Synode sprak en wel sprak op zulk een wijze. Men merkt het dadelijk, dat men alles heeft nageplozen. Zeker, Ds van Dijk was er niet, terwijl de Afz. Vergadering wel haar pleitbezorgers had. Maar het blijkt o.i. niet, dat deze laatste misbruik van hun positie hebben gemaakt. De Synode heeft er allermint naar gestreefd Ds van Dijk „af te maken”, en de deputaten „voor te trekken”. Er is hier inderdaad recht geschied.

Dat geldt ook voor het derde punt. Ds van Dijk had zich tot den kerkeraad van Heeg gewend met een klacht, terwijl de generale deputaten daarover advies hadden gegeven. Maar de deputaten waren daartoe aangezocht, en gingen hun mandaal daarmee niet te buiten.

Belangrijker is dan ook het vierde punt. Het betreft de klacht, dat deputaten zijn woorden hebben verdraaid en alzoo iets beloven deden, dat hij niet beloofde. Hierin krijgt Ds van Dijk gelijk, daar inderdaad de stipulatiën voor tweemaal uitlegging vatbaar zijn, en dus de beschuldiging door deputaten niet kon worden waargemaakt.

Maar een paar weken later, 24 Juli 1935, gaf hij een belofte, die hij toch wel heel duidelijk verboden heeft, en daarover sprak de Synode haar ernstige afkeuring uit, evenals over den toon in een brochure van zijn hand.

Ten slotte oordeelde de Synode, dat Ds van Dijk van verdere publicatie, in welken vorm ook, afzie, „opdat mede daardoor eindelijk de rust en de vrede, zoowel in de kerken in Nederland als in Indië onder Gods rijken zegen moge terugkeeren”.

Wij vertrouwen, dat Ds van Dijk aan den wensch der Synode gehoor zal geven. Hij heeft zich tot deze vergadering gewend met het verzoek om recht. Een commissie heeft lang en breed alle mogelijke stukken nagegaan. Men kan er zeker van zijn, dat men de waarheid heeft willen dienen.

Ds van Dijk zal er niet aan twijfelen, dat de broeders ook het goede voor hem hebben gewild, en dat van een voorkeur geven aan deputaten geen sprake was.

Het is mogelijk, dat hij een paar uitspraken wat anders zou willen geformuleerd hebben; maar hetzelfde kunnen misschien ook deputaten begeeren. Maar leest men het breede stuk, dan is de indruk wel heel sterk, dat er recht gedaan is naar het beste weten.

Laten wij de Synode dankbaar zijn voor dezen zwaren arbeid, dien zij in Gods kracht heeft verricht. Het zal haar niet gemakkelijk zijn gevallen, want een broertwist is hoogst onaangenaam. Bovendien, Ds van Dijk is een man, die in het zendingswerk een belangrijke plaats inneemt; hij heeft reeds 30 jaren met onverdroten ijver in het Koninkrijk Gods gearbeid en in Gods gunst zeer veel tot stand mogen brengen.

Het is pijnlijk in enkele opzichten iets in zijn doen te moeten betreuren. Maar het staat wel vast, dat hij het goede ook in deze dingen zocht, niet minder dan deputaten.

Wij leere komen is blijven met warme liefde in het zendingstijfheid.

Ds van dienst hee dan kan h goedertieren

Generale

Vrijdagm 16e zitting Ds J. v. de kwestie Dr W. A. de conclusie ningen over Woords en E sche leger. D „Saamvatti te spreken: te dat heb eenigbaar is Nederlandsch a. inzonder officier te gr b. de milit digheden kan die het geh kunnen schac 2e dat war tiele gevolge wist, dat de zonder daart ontslag voort tot den resp te worden.”

Hierna wa Breukelen, d dende leden c staan; 2e d gehoorzaam in een goede 3e dat alle al gehoorzaam van kerkelijk en waarschut consequentie onderscheid geestelijk o of — krach wijzing in d het oudere d hardt princip lid in deze dat zulke mo ongehoorzaam gewenscht is censuur-proci gevolgd wor met een for Synode ernst de tucht over

Tevens kw de classis Ar doopleden” t classis wijst e gevoelen” in z van oorde een kwestie kerken zijn b onder leiding uitsluit naar t ling van afv Generale Syn gelegenheid commissie of te adviseeren doen toekom De commis de Synode d uitgesproken sterdam te v definitieve re ter hand te n 2e daartoe met de opdra e.v. regeling dienen; en 3e vóór 1 Jan te zenden.

Rapporteur de conclusies

Hierna kw bezwaarschrij tegen de uit Holland-Z., i conclusie was Dr G. K. E tenen voor in litz, Ebersbac Het rappor

Hierna kw vastgesteld in waarover de Deze conclu De General gaderingen h zijn tusschen 1933 voor de

4) „Wahrheit und Lüge des Kommunismus”, pag. 24.

5) „Christus' Antwoord op het Communisme”, pag. 218 en 222.

6) „Wahrheit und Lüge...”, pag. 23.